

ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

Брюксел, 21.12.2012
COM(2012) 778 final

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА

Доклад за държавните помощи актуализация 2012 г.

Доклад за държавните помощи, предоставени от държавите — членки на ЕС

- Актуализация 2012 г. -

{SWD(2012) 443 final}

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА

Доклад за държавните помощи актуализация 2012 г.

Доклад за държавните помощи, предоставени от държавите — членки на ЕС

- Актуализация 2012 г. –

СЪДЪРЖАНИЕ

Обобщение на заключенията на доклада	4
Държавна помощ в настоящия икономически контекст	6
1. Държавна помощ през 2011 г.	6
1.1. Несвързана с кризата помощ.....	6
1.2. Свързана с кризата помощ	7
2. Тенденции и модели за разходите за помощите, които не са свързани с кризата, в държавите членки.....	8
2.1. Държавна помощ за промишлеността и услугите	9
2.2. Държавна помощ за хоризонтални цели от общ интерес.....	9
3. Държавна помощ, отпусната на финансовия сектор, и подпомагане на реалната икономика	10
3.1. Държавна помощ за финансовия сектор.....	10
3.1.1. Контекст.....	10
3.1.2. Размери на помощта, одобрени и усвоени между 1 октомври 2008 г. и 1 октомври 2012 г.....	10
3.1.3. Одобрени и усвоени суми през 2011 г.	11
3.2. Държавна помощ за реалната икономика.....	11
3.2.1. Контекст.....	11
3.2.2. Одобрени и усвоени суми	12
4. Тенденциите в разходите за държавна помощ според вида на мерките за помощ	12
4.1. Брой на мерките за помощ	12
4.2. Обем на помощта — около 32,5 % от помощта за промишлеността и услугите е групово освободена.....	12
5. Прилагане на правилата за държавните помощи.....	13
5.1. Неправомерна помощ	13
5.2. Възстановяване на помощ	13
5.3. Прилагане на законодателството за държавните помощи: Сътрудничество с националните съдилища.....	13
5.4. Последващ мониторинг	14

ОБОБЩЕНИЕ НА ЗАКЛЮЧЕНИЯТА НА ДОКЛАДА

През 2011 г. общите разходи в ЕС за държавни помощи, несвързани с кризата, са намалели в сравнение с предходните години до 64,3 млрд. EUR или 0,5 % от БВП на ЕС. Макар държавите членки като цяло да продължават с усилията си за намаляване на общите равнища на помощ, значителна част от спада вероятно се дължи на по-строгите бюджетни условия в много държави членки. Този спад в разходите очевидно е допринесъл за цялостната тенденция към по-ниски равнища на разходите за държавни помощи през периода 2006—2011 г. Остава да видим дали низходящата тенденция ще се задържи през следващите години или ще се стабилизира в дългосрочен план.

Помощите, отделени за хоризонтални цели от общ интерес, остават на високо равнище, като представляват от около 90 % от общите помощи, отпуснати за промишлеността и услугите. В сравнение с предходните години групово освободената помощ се е увеличила допълнително до около 32,5 % от общите помощи, отпуснати за промишлеността и услугите, което затвърди възходящата тенденция, която се наблюдава от 2006 г. насам. Като цяло помощите, отпуснати с групово освобождаване и чрез схеми, за които е направено уведомление, остават на високо равнище (около 87,5 %), докато индивидуалните помощи, които подлежат на мониторинг от страна на Комисията, остават на ниско равнище.

Продължиха дейностите по възстановяване на несъвместими помощи, като тези помощи бяха възстановени от получателите.

През 2011 г. от Комисията бяха одобрени по-малко на брой мерки за помощ, насочени към подпомагане на финансовия сектор. Общият размер на помощите, одобрени от 2008 г. до 1 октомври 2012 г., възлиза на 5058,9 млрд. EUR (40,3 % от БВП на ЕС). Въпреки това повечето мерки, одобрени от 2008 г. насам, все още действат поради продължаващото напрежение на пазара.

През 2011 г. помощта за финансовия сектор в общ размер на 714,7 млрд. EUR или 5,7 % от БВП на ЕС основно имаше за цел да осигури подпомагане чрез гаранции и ликвидност и бе концентрирана в няколко държави членки.

По отношение на помощите, отпуснати съгласно временната рамка, от държавите членки не бяха въведени нови мерки за помощ, с изключение на няколко за селското стопанство, макар да бяха удължени някои съществуващи мерки, одобрени през 2009 г. и 2010 г. През 2011 г. помощи в размер на 4,8 млрд. EUR бяха одобрени съгласно временната рамка, което бе под нивата от предходните години. Общият размер на помощите, усвоени съгласно временната рамка (37,5 млрд. EUR), остана доста под общия размер на одобрените помощи (82,9 млрд. EUR).

Актуализацията от 2012 г. на доклада за държавните помощи включва резюме на информацията, представена тази година от държавите членки в своите годишни доклади за разходите за държавни помощи през 2011 г.

Както и в предходните доклади сумите на помощта са разделени на помощи, които не са свързани с кризата, и помощи, свързани с кризата, поради причини от методологичен характер, както и за да се избегне изграждането на изкривена представа за тенденциите при разходите за държавни помощи поради големите размери на помощта, отпусната на финансовия сектор¹.

Що се отнася до помощите, несвързани с кризата, е представено резюме за разходите за държавна помощ през 2011 г., съпроводено от преглед на тенденциите при държавните помощи за промишлеността и услугите (като периодът 2006—2008 г. се сравнява с периода 2009—2011 г.). Прави се разграничение между вида помощи, т.е. групово освободена помощ, схеми и индивидуални помощи (индивидуални помощи, отпуснати по схеми, или помощи *ad hoc*).

Помощите, свързани с кризата, са представени под формата на преглед на одобрените суми (от 1 октомври 2008 г. до 1 октомври 2012 г.) и на усвоените суми (от 1 октомври 2008 г. до 31 декември 2011 г.) по вид на инструмента, т.е. рекапитализация, гаранции, обезценени активи, мерки за ликвидност. Под формата на одобрени суми на помощ и усвоени суми на помощ е представена информацията относно помощта, предоставена съгласно Временната общностна рамка за мерките за държавна помощ за подпомагане на достъпа до финансиране при настоящата финансова и икономическа криза („временната рамка“)².

В заключение е представена актуализацията относно постигнатото при прилагането на правилата за държавни помощи.

Посочено е, че Надзорният орган на ЕАСТ също публикува годишен доклад³, в който са публикувани актуализации на обема на държавната помощ, отпусната в Исландия, Лихтенщайн и Норвегия.

Докладът за държавните помощи се състои от обобщителен доклад, приет от колегиума на членовете на Комисията, който разглежда най-важните факти, заключения и тенденции относно държавните помощи, предоставени от държавите членки, и приложен към доклада работен документ на службите на Комисията, озаглавен „Факти

¹ Свързаната с кризата помощ се изразява в i) размер на помощта, за който е поет ангажимент, и ii) усвоен размер на помощта. Размерът, за който е поет ангажимент (обещан размер на помощ), представлява цялостен максимален размер на мерки за държавна помощ, приети от държавите членки и одобрени от Комисията. Усвоеният размер представлява действителната сума на мярката за помощ, приложена от дадена държава членка. Методологията, използвана за изчисление на помощите, предоставени във връзка с кризата, е обяснена по-подробно в работния документ на службите на Комисията. Помощта, несвързана с кризата, обичайно се изразява с елемент на помощ, а общите разходи се изразяват съответно както в абсолютна стойност, така и като % от БВП с цел представяне на сравнителна информация.

² Консолидирана версия на Съобщение на Комисията — Временна общностна рамка за мерките за държавна помощ за подпомагане на достъпа до финансиране при настоящата финансова и икономическа криза [ОБ С 83](#), 7.4.2009 г., стр. 1. допълнително изменена с [ОБ С 261](#), 31.10.2009 г., стр. 1 г. и [ОБ С 303](#), 15.12.2009 г., стр. 6. Удължаване на временната рамка, [ОБ С 6](#), 11.1.2011 г., стр. 5.

³ Вж. <http://www.efasurv.int/press--publications/scoreboards/state-aid-scoreboards/>.

и данни за държавните помощи в държавите членки на ЕС⁴, в който се представя фактологичният контекст.

Държавна помощ в настоящия икономически контекст

През 2011 г. БВП на ЕС отбеляза много умерен растеж, доста под 1 % средно. Като цяло разходите в частния и публичния сектор останаха на ниски нива, като започнаха да бележат бавен ръст. Безработицата в ЕС бе над 10 %, а задълбочаването на кризата с държавния дълг също оказва силен натиск върху икономиката на ЕС.

Тъй като ситуацията на криза продължава във финансовия сектор, държавите членки трябваше да удължат своите помощи за банките с цел поддържане на доверието в сектора, и по-специално за да помогнат на банките да кредитират реалната икономика.

Като цяло политиката на Комисията в областта на държавните помощи бе отново един от ключовите фактори за гарантиране на координираното прилагане на безпрецедентните мерки за оздравяване, без да създадат неоправдано нарушаване на конкуренцията на вътрешния пазар.

1. ДЪРЖАВНА ПОМОЩ ПРЕЗ 2011 Г.

1.1. Несвързана с кризата помощ

През 2011 г. общите несвързани с кризата държавни помощи възлизат на 64,3 млрд. EUR или 0,5 % от БВП⁴ на ЕС⁵. Помощите за промишлеността и услугите възлизат на 52,9 млрд. EUR или 0,42 % от БВП на ЕС⁶, помощите за селското стопанство възлизат на 8,7 млрд. EUR или 0,07 % от БВП на ЕС, помощите за рибарството възлизат на 109 млн. EUR или 0,001 % от БВП на ЕС, а помощите за транспорта възлизат на 2,2 млрд. EUR или 0,02 % от БВП на ЕС.

Петимата най-големи донори на помощи за промишлеността и услугите имаха дял от приблизително 60 % от общата сума, или 39 млрд. EUR като обем; това са Германия (13,6 млрд. EUR), Франция (12,3 млрд. EUR), Обединеното кралство (4,8 млрд. EUR), Испания (4,5 млрд. EUR) и Италия (3,8 млрд. EUR). Класацията е различна по отношение на % от БВП; в този случай най-големи помощи са отпуснати от Малта (1,6 %), Гърция (1,2 %), Финландия (1,2 %), Унгария (1,1 %) и Словения (1,1 %).

През 2011 г. субсидии за железопътния сектор, за които е представено уведомление,⁷ възлизат на 32,3 млрд. EUR⁸ или 0,25 % от БВП на ЕС.

⁴ Общите помощи, несвързани с кризата, включват отпуснатите на промишлеността и услугите, възледобива, селското стопанство, рибарството и транспорта, но изключват поради липса на сравними данни субсидиите за железопътния сектор и помощите за компенсиране на услуги от общ икономически интерес. Размерът се отнася до елемента на помощ (или brutния еквивалент на помощта при гаранции или заеми), който се съдържа в дадена мярка, освен ако не е посочено друго. За повече подробности вж. методологичните бележки в работния документ на службите на Комисията.

⁵ „ЕС“ означава всички държави — членки на Европейския съюз.

⁶ В качеството си на секторна помощ, и като такава включена в помощта за промишлеността и услугите, помощта за възледобива възлиза на 2,3 млрд. EUR или 4,2 % от общата помощ за промишлеността и услугите.

⁷ Информацията за субсидиите за железопътни дружества се различава по отношение на обхват и подробности от събраната от държавите членки относно помощите, отпуснати на

1.2. Свързана с кризата помощ

По отношение на свързаната с кризата помощ, отпусната на финансовия сектор, рекапитализацията и освобождаването на обезценени активи възлизат на 31,7 млрд. EUR или 0,25 % от БВП на ЕС, а общият размер на средните неизплатени гаранции, включително и нови гаранции, както и мерки за ликвидност възлизат на 682,9 млрд. EUR, които представляват 5,4 % от БВП на ЕС. До 1 октомври 2012 г. всички държави членки, с изключение на България, Чешката република, Естония, Малта и Румъния, са прилагали одобрени от Комисията мерки във връзка с финансовата криза.

През 2011 г. усвоеният размер на помощта съгласно временната рамка възлиза на 4,8 млрд. EUR или 0,037 % от БВП на ЕС. Всички държави членки, с изключение на Кипър, са прилагали мерки за помощ, одобрени съгласно временната рамка.

промишлеността и услугите, в съответствие с Приложение Ш.А от Регламент (ЕО) № 794/2004 на Комисията (ОВ L 140, 30.4.2004 г., стр.1) Следователно не е възможно да се съберат в една обща държавна помощ.

⁸

Към момента на финализиране на настоящия доклад информация за субсидиите към железопътните дружества не е предоставена от Чешката република, Италия, Люксембург, Нидерландия, Португалия и Словакия. Кипър и Малта нямат железопътни оператори.

2. ТЕНДЕНЦИИ И МОДЕЛИ ЗА РАЗХОДИТЕ ЗА ПОМОЩТЕ, КОИТО НЕ СА СВЪРЗАНИ С КРИЗАТА, В ДЪРЖАВИТЕ-ЧЛЕНКИ

Графика 1:⁹ Общо държавни помощи (несвързани с кризата) като % от БВП (ЕС-27; данни от 1992 г. нататък)

В дългосрочен план общото равнище на държавната помощ, несвързана с кризата, следва низходяща тенденция от 80-те години насам, когато е представлявала приблизително 2 % от БВП на ЕС. През 90-те години е спаднало е до около 1 % от БВП на ЕС и е намаляло допълнително до около 0,5 % от БВП на ЕС в периода след 2004 г.¹⁰, с изключение на 2006 г. През 2008 г. и 2009 г. се наблюдава умерено покачване, а през 2010 г. и 2011 г. равнището достигна отново до около 0,5 % от БВП на ЕС.

В краткосрочен план равнището на разходите за държавни помощи, несвързани с кризата, се е стабилизирало на ниски нива от много години насам, както сочат основните тенденции, 0,64 % от БВП на ЕС през 2006—2008 г. до 0,58 % от БВП на ЕС през 2009—2011 г. От друга страна изглежда държавите членки са поддържали дисциплина на държавните помощи и единствено в някои области, в които са били необходими реакции по отношение на финансовата и икономическата криза са увеличили несвързаната с кризата помощ, въпреки факта, че много държави членки са отпуснали значителни суми за помощ на финансовия сектор. От друга страна особено през 2011 г. много държави членки са били принудени да намалят обема на помощта в резултат на по-строгите бюджетни ограничения, което не изключва възможността разходите да се прехвърлят към следващите години или мерки за помощ с изтекъл срок да бъдат въведени отново на по-късен етап.

Поради особеностите на помощите за селското стопанство, рибарството и транспорта, следните раздели за равнищата и ориентацията на помощите, които не са свързани с кризата (2.1 и 2.2), са посветени само на помощите за промишлеността и услугите.

⁹ Източник: ГД „Конкуренция“; данни за БВП: Евростат.

¹⁰ Вж. предходни доклади за повече информация относно причините за спад в миналото в разходите за държавни помощи, които могат да бъдат намерени на уебсайта на ГД „Конкуренция“.
http://ec.europa.eu/competition/state_aid/studies_reports/archive/scoreboard_arch.html.

2.1. Държавна помощ за промишлеността и услугите

Тенденцията, т.е. сравнението между разходите за помощ през периодите 2006 – 2008 г. и 2009 – 2011 г., свидетелства за леко покачване през периода 2009 – 2011 г., когато размерът на помощта достигна 60,0 млрд. EUR или 0,48 % от БВП на ЕС, докато през предходния период възлиза на 58,6 млрд. EUR или 0,47 % от БВП на ЕС. С оглед на представените по-горе причини би било необосновано заключението, че дългосрочно нарастване на държавните помощи може вече да е отчетено или че еднократният ефект от 2009 г. все така допринася за цялостното нарастване през този период. Във всеки случай изглежда по-вероятно тенденцията да се обърне поради по-ниските нива на разходите през 2010 г. и 2011 г.

По отношение на по-ниските нива на разходите за помощи за промишлеността и услугите през 2011 г. държавите членки са намалили разходите поради бюджетни ограничения или могат да удължат срока на планираните разходи за повече години с цел поддържане на бюджетна дисциплина. По-ниското равнище на секторна помощ, отпусната през 2011 г., допринася за този спад. Следователно повече помощи са отделени за хоризонтални цели и по-специално за предоставяне на помощ за регионално развитие, насърчаване на опазването на околната среда и продължаване на инвестициите в научноизследователска и развойна дейност. Като цяло тази тенденция сочи, че държавите членки са имали възможност да реагират гъвкаво на икономическите ограничения, но и на променящите се икономически нужди.

През 2011 г. са се увеличили значително групово освободените помощи¹¹. По-общо държавите членки са продължили да отпускат помощи чрез схеми, което показва, че те подкрепят такива инструменти за подпомагане на по-голям брой предприятия без предварително индивидуално уведомление до Комисията.

2.2. Държавна помощ за хоризонтални цели от общ интерес

Концепцията за „хоризонтална помощ“, която обхваща помощта, която не се предоставя за специфични сектори на икономиката, произтича от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС)¹². Това осигурява свобода на Комисията при избора на политиките, според които държавната помощ може да се счита за съвместима с вътрешния пазар с цел да се осигури ефективна подкрепа за общите цели на политиката.

Както и през предходните години трите основни цели през 2011 г., за които държавите членки са насочили помощи бяха: регионално развитие, опазване на околната среда, включително и насърчаване на пестенето на енергия, и насърчаване на използването на възобновяеми енергийни източници и научноизследователска, развойна дейност и иновации (НИРДИ). Помощта за МСП и помощта за създаване на работни места и насърчаване на обучението се използват в по-малко степен от държавите членки.

От общата сума от 52,9 млрд. EUR или 0,42 % от БВП на ЕС, отпуснати на промишлеността и услугите, 89,7 % от помощта са отделени за хоризонтални цели. Регионалната помощ възлиза на 14,0 млрд. EUR или 0,11 % от БВП на ЕС, следвана от

¹¹ За повече подробности, вж. глави 2.2.2.1 и 4 от работния документ на службите на Комисията.

¹² Например член 107, параграф 3, буква а) от ДФЕС относно регионалната помощ, член 107, параграф 3, буква б) от ДФЕС относно изпълнението на важен проект от общ европейски интерес.

опазване на околната среда, включително и пестене на енергия, което възлиза на 12,4 млрд. EUR, като представлява 0,09 % от БВП на ЕС, а помощта за НИРДИ възлиза на 10 млрд. EUR или 0,08 % от БВП на ЕС. Тези три цели представляват почти две трети от общата помощ за промишлеността и услугите.

Тенденцията, която регистрира увеличаване на хоризонталната помощ с приблизително 0,2 % от БВП на ЕС между периодите 2006–2008 г. и 2009–2011 г., сочи, че през последните години държавите членки очевидно са положили усилия да отделят помощ за хоризонтални цели. Само в няколко държави членки равнището на хоризонталната помощ е под 50 %.

Секторната помощ¹³, която представлява около 10,3 % от общата помощ, отпусната за промишлеността и услугите, възлиза на 5,5 млрд. EUR или 0,04 % от БВП на ЕС, продължи да намалява през 2011 г. По-ниски нива на помощи са отпуснати на възгледобивния сектор и производствените и непроизводствените сектори.

3. ДЪРЖАВНА ПОМОЩ, ОТПУСНАТА НА ФИНАНСОВИЯ СЕКТОР, И ПОДПОМАГАНЕ НА РЕАЛНАТА ИКОНОМИКА

3.1. Държавна помощ за финансовия сектор

3.1.1. Контекст

Поради нестабилността на финансовите пазари, предизвикана от финансовата криза през 2008 г. и продължила през 2011 г., се наложи сериозна намеса от страна на европейските правителства за смекчаване на неблагоприятните въздействия от шока. Държавната помощ за финансовите институции бе жизненоважна за възстановяването на доверието във финансовия сектор с цел да се избегне криза на системата.

С оглед на задълбочаващата се криза с държавния дълг в средата на 2011 г. държавите членки и Комисията постигнаха съгласие по отношение на пакет от мерки за укрепване на капитала на банките и предоставяне на гаранции за техните задължения (банковия пакет)¹⁴.

3.1.2. Размери на помощта, одобрени и усвоени между 1 октомври 2008 г. и 1 октомври 2012 г.

Между 1 октомври 2008 г.¹⁵ и 1 октомври 2012 г. Комисията одобри помощ за финансовия сектор в общ размер от 5058,9 млрд. EUR (40,3 % от БВП на ЕС). По-голямата част от помощта бе одобрена през 2008 г., когато са одобрени 3394 млрд. EUR (27,7 % от БВП на ЕС), основно състоящи се от гаранции за облигации и депозити на банки. След 2008 г. одобрената помощ се съсредоточи по-скоро върху рекапитализация на банки и освобождаване от обезценените активи на банките, отколкото върху гаранции, като наскоро нова вълна мерки за гаранции бе одобрена основно от държавите, които са засегнати от нарастване на средовете на доходността на облигациите, като Испания и Италия.

¹³ В секторната помощ са включени и помощи за оздравяване и реструктуриране.

¹⁴ Заключение на Съвета ЕКОФИН, 8 ноември 2011 г.

¹⁵ Включена е и помощта за рекапитализация, отпусната на Northern Rock през 2007 г.

В периода 2008¹⁶—2011 г. общият обем на усвоената помощ възлиза на 1615,9 млрд. EUR (12,8 % от БВП на ЕС). Гаранциите имат най-голям дял, като възлизат на около 1084,8 млрд. EUR (8,6 % от БВП на ЕС), следвани от рекапитализацията с 322,1 млрд. EUR (2,5 % от БВП на ЕС), мерките за обезценени активи със 119,9 млрд. EUR (0,9 % от БВП на ЕС) и мерките за ликвидност с 89 млрд. EUR (0,7 % от БВП на ЕС).

3.1.3. Одобрени и усвоени суми през 2011 г.

През 2011 г. Комисията одобри помощи за финансовия сектор в размер на 274,4 млрд. EUR (2 % от БВП на ЕС). Новите одобрени помощи бяха съсредоточени в няколко държави и включваха гаранции за 179,7 млрд. EUR, мерки за ликвидност за 50,2 млрд. EUR, рекапитализации аз 38,1 млрд. EUR и освобождаване на обезценени активи за 6,4 млрд. EUR.

Цялостният обем на усвоената през 2011 г. помощта възлиза на 714,7 млрд. EUR или 5,7 % от БВП на ЕС. Издадените гаранции възлизат на 521,8 млрд. EUR, а новите гаранции са в размер 110,9 млрд. EUR. Намесите за ликвидност възлизат на 43,7 млрд. EUR, а новата ликвидност, предоставена през 2011 г., възлиза на 6,5 млрд. EUR. Рекапитализацията възлиза на 31,7 млрд. EUR. Не са отпуснати помощи чрез одобрени мерки, свързани с обезценени активи.

3.2. Държавна помощ за реалната икономика

3.2.1. Контекст

В отговор на затруднения достъп на дружествата до кредитиране в резултат на финансовата криза, на 17 декември 2008 г. Комисията прие временната рамка. Основните цели бяха запазване на непрекъснатия достъп на дружествата до финансиране и подготвяне на основа за устойчив дългосрочен растеж чрез насърчаване на инвестициите. С временната рамка бяха въведени редица нови инструменти за държавна помощ както и временни изменения на съществуващите рамки за държавна помощ. Тя бе предназначена за всички сектори на икономиката. Въпреки това изключва помощи за решаване на съществуващи по-рано структурни проблеми и следователно не са отпуснати помощи за дружества, които са се намирали в затруднение преди кризата.

По план срокът на временната рамка трябваше да изтече в края на 2010 г. Въпреки това с оглед на продължаващите високи нива на несигурност на финансовите пазари в комбинация с неясните икономически перспективи, в края на 2010 г. Комисията взе решение да удължи с една година повечето мерки, заложи във временната рамка, при спазването на по-строги условия¹⁷, като се изключи възможността за предоставяне на съвместима помощ в ограничен размер до 500 000 EUR за дружество. Съвместимата помощ в ограничен размер (помощ до 500 000 EUR на дружество) бе ограничена до получатели, които са представили пълна кандидатура не по-късно от 31 декември 2010 г. по национална схема за помощи, одобрена от Комисията в съответствие с временната рамка, и не по-късно от 31 март 2011 г. за предприятия, заети с първично производство на селскостопански продукти.

¹⁶ Включена е и помощта за рекапитализация, отпусната на Northern Rock през 2007 г.

¹⁷ Съобщение на Комисията — Временна рамка на Съюза за мерките за държавна помощ за подпомагане на достъпа до финансиране при настоящата финансова и икономическа криза; ОВ С 6, 11.1.2011 г., стр. 5.

3.2.2. *Одобрени и усвоени суми*

През 2011 г. държавите членки не са приложили нови мерки за помощи (с изключение на няколко за селскостопански производители), но са поискали удължаване на някои съществуващи мерки¹⁸.

От влизането в сила на временната рамка до края на 2011 г. общият обем одобрени от Комисията помощи възлиза на 82,9 млрд. EUR.

През 2011 г. усвоеният размер на помощта съгласно временната рамка възлиза на приблизително 4,8 млрд. EUR или 0,037% от БВП на ЕС.

Основният инструмент, прилаган от държавите членки, бе субсидирани гаранции (1,9 млрд. EUR), следвани от максималният размер на помощи от 500 000 EUR за дружество (0,6 млрд. EUR).

Като цяло размерът, усвоен от държавите членки съгласно временната рамка, възлиза на около 37,5 млрд. EUR, които представляват коефициент на усвояване от 45 % във връзка с общата одобрена помощ съгласно временната рамка.

За повече подробности за помощите, отпуснати по временната рамка, вж. глава 3.2 от работния документ на службите на Комисията.

4. ТЕНДЕНЦИИТЕ В РАЗХОДИТЕ ЗА ДЪРЖАВНА ПОМОЩ СПОРЕД ВИДА НА МЕРКИТЕ ЗА ПОМОЩ

4.1. Брой на мерките за помощ

През 2011 г. от държавите членки са въведени по-малко на брой нови мерки за помощ. Въпреки това съотношението на помощи, отпуснати по мерки или схеми за групово освобождаване, и като индивидуална помощ остава до голяма степен непроменено с лек растеж на мерките за помощ *ad hoc*. Националните бюджетни ограничения бяха най-вероятната причина за нежеланието на държавите-членки да прилагат нови мерки за помощ. По-малкият брой нови мерки за групово освободена помощ може да се обясни с факта, че държавите членки са преустановили поетапно мерките, прилагани по предходните специфични схеми за групово освобождаване (МСП, заетост, обучение и регионална помощ). Общият регламент за групово освобождаване („ОРГО“)¹⁹, който влезе в сила през август 2008 г., позволява голям обхват на отпускане на помощи, напр. повече цели на помощта, по-широко прилагане и в някои случаи по-облекчени условия (в зависимост от индивидуалната цел), държавите членки имат нужда от по-малко на брой мерки за групово освобождаване по ОРГО, които да заменят предходни мерки за групово освобождаване.

4.2. Обем на помощта — около 32,5 % от помощта за промишлеността и услугите е групово освободена

Групово освободената помощ за промишлеността и услугите се увеличи с около 5 млрд. EUR, като достигна 17,2 млрд. EUR през 2011 г. или 0,13 % от БВП на ЕС,

¹⁸ За повече подробности, вж. глава 3.2 от работния документ на службите на Комисията.

¹⁹ Регламент (ЕО) № 800/2008 на Комисията; ОВ L 214, 9.8.2008 г., стр. 3.

възлизайки на 32,5 % от общата помощ за промишлеността и услугите. Регионалната помощ, помощта за опазване на околната среда и спестяване на енергия и тази за НИРДИ бяха основните мерки, като държавите членки са отделили по-малко помощи за МСП, обучение и заетост.

5. ПРИЛАГАНЕ НА ПРАВИЛАТА ЗА ДЪРЖАВНИТЕ ПОМОЩИ

5.1. Неправомерна помощ²⁰

През периода 2000—2011 г. Комисията прие 986 решения за неправомерна помощ. Отрицателните решения относно мерките за помощ, които са били определени като несъвместими с вътрешния пазар, представляват 23 % от случаите²¹ и в резултат на тях на въпросните държави членки е било наредено да си възстановят неправомерно отпуснатите помощи. При около 3 % от случаите на неправомерна помощ²² Комисията е взела условно решение. Процентът на намеса е около девет пъти по-висок от процента на отрицателните и условните решения при случаите, в които е направено уведомление. Повече от половината от намесите са направени в сектора на промишлеността и услугите, а малко под една четвърт в селското стопанство. Останалата част са били в сектора на рибарството, транспорта и въгледобива

5.2. Възстановяване на помощ

Към 30 юни 2012 г. общият брой висящи случаи на възстановяване бе 46 (в сравнение с 41 случая в края на 2010 г.). Размерът на неправомерната и несъвместимата помощ, възстановена от 2000 г. насам, също се е увеличил до 13,5 млрд. EUR към 30 юни 2011 г. (в сравнение с неизплатената сума от 2,3 млрд. EUR, която предстои да бъде възстановена). Следователно процентът на неправомерна и несъвместима помощ, която предстои да бъде възстановена е нараснал от 11,1 % през 2010 г. до около 14,4 % към 30 юни 2012 г. В сектора на рибарството през 2011 г. са приети пет отрицателни решения от страна на Комисията, четири от които включват възстановяване на помощ. В селското стопанство през 2011 г. са приети пет решения за възстановяване. В транспортния сектор не са приети решения за възстановяване.

5.3. Прилагане на законодателството за държавните помощи: Сътрудничество с националните съдилища

При последващите действия по Съобщението за прилагането за държавните помощи от националните съдилища през 2009 г.²³ бяха увеличени усилията за повишаване на информираността: Комисията активно участва във финансирането на програми за обучение на национални съдии след годишна покана за проекти и изпраща обучители да преподават на такива семинари и конференции. През февруари 2012 г. Комисията в сътрудничество с Асоциацията на европейските съдии по конкурентно право организира специален еднодневен семинар, който бе посветен на въпроси, свързани

²⁰ Член 108, параграф 3 отДФЕС задължава държавите членки не само да уведомяват Комисията за мерките за държавна помощ, преди тези мерки да бъдат прилагани, но също така да изчакат окончателно решение преди да ги прилагат. Когато едно от тези изисквания не е изпълнено, мярката за държавна помощ се счита за неправомерна.

²¹ 224 случая.

²² 28 случая.

²³ ОВ С 85, 9.4.2009 г., стр. 1.

както с конкуренцията, така и с държавните помощи, които са важни за националните съдилища.

5.4. Последващ мониторинг

През годините структурата на контрола върху държавните помощи се е развила значително. Днес около 88 % от помощите, отпуснати на промишлеността и услугите, не подлежат на индивидуално разглеждане от страна на Комисията, а се отпускат въз основа на предварително одобрени схеми за помощи или съгласно групово освобождаване. ГД „Конкуренция“ упражнява мониторинг върху начина, по който държавите членки прилагат съществуващите схеми за помощи. С цел подобряване на ефективността на този контрол през 2011 г. ГД „Конкуренция“ взе решение да разшири значително обхвата на мониторинга през 2011/2012 г. Макар разследването на редица случаи все още продължава, има индикации, че се наблюдава цялостно нарастване на броя проблемни случаи. Повече от една трета от случаите, подлежащи на мониторинг през 2011/2012 г., са били белазани от проблеми от различен характер или степен на сериозност (промяна в схемите, за която не е представено уведомление; индивидуална помощ, надвишаваща максималните тавани, условия за съвместимост, които не са отразени адекватно в националното правно основание и др.). Като се вземе предвид възможното отклонение поради ограничения брой случаи, подлежащи досега на мониторинг (в сравнение с големия брой съществуващи схеми за помощи), процентът на съвместимост изглежда варира в различните държави членки и според различните видове помощ. Комисията ще проследява системно всички нередности. Междувременно държавите членки трябва да засилят усилията си за по-добро прилагане на правилата за държавни помощи.

Работен документ на службите на Комисията „Факти и данни за държавните помощи в държавите членки на ЕС“